

Lausunnon antaminen Koskelan varikon hankesuunnitelmasta

24/10.02.03/2023 [Lausunto Koskelan varikon hankesuunnitelmasta]

Hallitus 14.02.2023 § 14

Esittelijä Toimitusjohtaja Mika Nykänen
Valmistelija Tulosalueen johtaja Johanna Wallin, p. 050 337 5685;
sopimuspäällikkö Jami Vitikainen, p. 050 412 1926

Tausta

Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy (Kaupunkiliikenneyhtiö) pyytää Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) hallituksen lausuntoa Koskelan raitiovaunuvarikon hankesuunnitelmasta sekä varikon rahoitusta ja käyttöä koskevasta sopimusluonnoksesta 24.2.2023 mennessä.

Johdanto

Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy on laatinut hankesuunnitelman uudesta Koskelan raitiovaunuvarikosta. Varikko on välttämätön investointi raitioliikenteen jatkuvuuden varmistamiseksi ja jo päätettyjen linjastolaajennusten mahdollistamiseksi. HSL on osallistunut hankesuunnitteluun sekä projektiryhmä- että ohjausryhmätasolla ja valmistelua on viety HSL:n toivomaan suuntaan. Uuden varikon päätöksenteko on tarkoitus tehdä talven ja kevään 2023 aikana ja rakentaminen alkaisi 2024 loppupuolella Ruskeasuon varikon tultua käyttöön. Uusi varikko olisi valmis vuoden 2028 loppuun mennessä.

Tiivistelmä

HSL pitää raitiotievarikkoinvestointia tarpeellisena, koska Koskelan varikon nykyiset rakennukset ovat iäkkäitä eikä niiden kunnostaminen ole kustannustehokasta. Nykyinen Koskelan varikon säilytysshalli ei ole käytettävissä vuoden 2024 jälkeen, koska rakennuksen kattorakenteen sortumisvaaran vuoksi lupa rakennuksen käyttöön on nyt saatu vain väliaikaisesti. Vanhanaikaiset rakennukset estävät kunnossapitotoiminnan tehokkaan kehittämisen, jolloin nykyisen varikon korjaus ei vastaa tarpeita tulevaisuudessa. Laajeneva raitioliikenne ja uudet pikaraitiolinjat tarvitsevat nykyistä isompaa varikkokapasiteettia ja uudet pikaraitiovaunut eivät mahdu Vallilan varikon korjaustiloihin. Helsingin kaupunki haluaa kehittää raitioliikennettä edelleen, jolloin myös varikkoinvestoinnit ovat välttämättömiä.

Varikon suunnitellut toteutusratkaisut mahdollistavat varikon vaiheittain toteuttamisen ja varikkotilojen muuntojoustavuuden. HSL:n lausunnossa varikoiden kehittämissuunnitelmasta edellytettiin, että päävarikoiden tulee toimitilojen ja ratainfraan puolesta mahdollistaa kilpailutilanteessa toimiville liikenteenharjoittajille itsenäinen liikenteen operointi ja sitä tukevat tehtävät. Koskelan varikon hankesuunnittelussa on huomioitu monitoimijaympäristö varikon muuntojoustavuuden, huoltopaikkojen suunnittelun ratainfraan ratkaisujen, taloteknisten ratkaisujen sekä henkilökunnan tilaratkaisujen osalta.

Varikkoinvestointi nostaa merkittävästi raitioliikenteen operointikustannuksia, koska varikot maksetaan pääsääntöisesti osana operointikustannuksia. Hankesuunnitelman mukainen investointikustannus on yhteensä 274 miljoonaa euroa, josta arviolta 223 miljoonaa euroa kohdistuu raitioliikenteen operointisopimuksiin ja 51 miljoonaa euroa infrakorvauksiin. Varikon bruttovaikutus HSL:n vuotuisiin kokonaiskustannuksiin on arviolta 23,1 miljoonaa euroa (operointi 19,8 miljoonaa euroa ja infrakorvaus 3,3

miljoonaa euroa). Nettovaikutus käytöstä poistuvien varikoiden vaikutuksen kanssa on vuositasolla n. 18 milj. euroa. Varikon esitettyjen kustannusten vaikutus lipunhintoihin on noin +1,8 % tai kuntaosuuteen noin +2,9 % (Hki). HSL:n näkemys on, että varikkoinvestointi ei saa nostaa lippujen hintoja, vaan rahoituksen täytyy tulla kunnilta tai valtiolta.

Arvioitaessa koko HSL:n kustannuksia pidemmällä aikavälillä olennaisiksi eriksi nousevat joukkoliikenneinfraan liittyvät infrakorvaukset sekä operointikustannuksiin sisältyvät varikko- ja kalustoinvestointien kiinteät, liikennöinnistä riippumattomat kulut. Kiinteähintaisessakin tarkastelussa HSL:n vuotuisten kokonaiskustannusten odotetaan ylittävän miljardin euron rajapyykin 2030-luvun alkuun mennessä. Nykykäsityksen mukaisten raidevarikkojen ja -kaluston (kaikki raideliikennemuodot) tulevat käyttöönotot kasvattaisivat toteutuessaan raideliikenteen operointikustannusten kiinteitä eriä 2030-luvulla enimmillään yli 90 miljoonalla eurolla vuodessa. (Arvio ei kuitenkaan sisällä jo ennestään maksettavia, liikennöinnistä riippumattomia operoinnin kiinteitä eriä eli vanhaa kalustoa, varikoita tai operointikustannuksiksi siirtyviä peruskorjauksia tai niiden poistumaa.)

Kaupunkiliikenne pyytää lausuntoa myös varikon rahoitusta ja käyttöä koskevasta sopimusluonnoksesta. Sopimusluonnosta on valmisteltu yhteistyössä HSL:n kanssa ja sopimus on tarkoitus solmia HSL:n, Kaupunkiliikenteen ja Helsingin kaupungin kesken. Sopimus on kuitenkin edelleen hyvin keskeneräinen, eikä HSL voi tässä lausunnossa sitoutua sopimuksen tarkempaan sisältöön, vaan sopimusneuvottelua tulee jatkaa.

Ehdotus	Hallitus päättää antaa liitteen mukaisen ehdollisen lausunnon Koskelan varikon hankesuunnitelmasta ja varikon rahoitusta ja käyttöä koskevasta sopimusluonnoksesta. Puoltavan lausunnon edellytyksenä on, että HSL, Kaupunkiliikenne ja Helsingin kaupunki pääsevät sopuun varikon riskien ja kustannusjaon määrittävästä esisopimuksesta.
Käsittely	Ennen asian käsittelyä Vantaan kaupungin asiantuntijaedustaja Tero Anttila ilmoitti olevansa hallintolain 28.1 §:n mukaan esteellinen ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.
Päätös	Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.
Liitteet	Lausunto Koskelan varikon hankesuunnitelmasta 14.2.2023 Kaupunkiliikenneyhtiön lausuntopyyntö Koskelan varikkohankkeesta 2023-01-30 Lausuntopyyntö liite 1 Koskelan hankkeen esittely Lausuntopyyntö liite 1.1 Hankesuunnitelma Lausuntopyyntö liite 1.2 Taloudellinen arviointiraportti Lausuntopyyntö liite 1.3 Kustannusmuutosten perustelut Lausuntopyyntö liite 2 Koskelan varikon sopimusluonnos